

tulipánfej nemzeti jelleget ad a ruhának. *A feladat tehát az, hogy a néprajztudománynak a viselet terén gyűjtött eredményeivel a középosztály széles rétegét megismertessük.*

Hiányos volna ismertetésünk, ha nem emelnénk ki, hogy a „Muskáti” kézimunkaújság már hét éve hirdeti a középosztály egy kis lelkes taborának a magyar nép fonalasművészetének és viseletének kiapadhatatlan gazdagságát és ad gyakorlati útbaigazítást a magyaros ruhaviseletre vonatkozólag. Szükség volna e mellett olcsó, szakszerűen szerkesztett kézimunkaújságra és szép köntösben megjelenő magyar szellemű divatlapra.

Sokat lendített és a mozgalom népszerűsítését szolgálta a „Magyaros Öltözködési Mozgalom Országos Bizottsága”-nak a nőipariskolákkal 1935-ben rendezett bemutatója a Városi Színházban és a mult évben Zsindelyné Tüdös Klára szervezésében tartott operaházi nagy divatbemutató.

Úgy érezzük, nem azért kell küzdenünk, hogy minél többen vegyenek fel egyszer-másszor magyaros ruhát, hanem hogy a középosztály lelki szükségét érezze nemzeti hagyományaink, kultúránk megismerésének és ennek legyen aztán mintegy kivetítése a viseletben is megnyilatkozó nemzeti jelleg.

Csak az öltön magára magyar ruhát, aki azzal lelki közösséget is érez!

Ujváriné Kerékgyártó Adrienne

ÜNNEPÉLYEK A NÉPMŰVELÉS SZOLGÁLATÁBAN

A népművelő egyesületek vezetői általában nem aknázzák ki eléggé az ünnepélyek rendezését, sőt igen gyakran indokolatlanul aláértékelik az ünnepélyek nevelőértékét. Pedig az ünnepély, mint nevelőeszköz fontos tényezője mind a társadalmi, mind a nemzeti nevelésnek, amellet nagy jelentősége van a kedélyképzésben is. A jól rendezett ünnepély nemes hangulata és tartalma fölemeli az embert a mindennapi élet gondjai fölé, fogékonyvá teszi a lelket a nemes érzelmek és eszmények befogadására, felébreszti és fokozza a családi, mozgalmi vagy nemzeti összetartást, erősíti a faji öntudatot, ápolja a szülők tiszteletét, a nagy szellemek megbecsülését és kifejleszti a családi élet, a faji kultúra és a nemzeti mult megbecsülése iránti érzéket, aszerint, hogy milyen céllal rendezték az ünnepélyt.

Az ünnepélyekben rendszerint a népek életereje nyilvánul meg. Bénult lelkű az a nép, amely nem tud szívből ünnepelni.

Sokan azt állítják, hogy mi magyarok túlsokat ünnepelünk s kitűnően rendezzük ünnepélyeinket. Ez az állítás nagyon messze jár az igazságtól, hiszen egy-két nemzeti ünnep kivételével a magyar népnek csak egy igen kis töredéke — főként az értelmiség s az sem mindenkor és kellő módon — emlékezik meg személyekről, eseményekről, amelyeket a családi, illetve a tudatos nemzeti nevelés szempontjából feltétlenül meg kell ünnepelni s a szeretet, az őszinte megbecsülés, az együvértartozás kifejezésére és ápolására oly alkalmasak. Ami pedig az ünnepélyek rendezésének módját illeti, akik ismerik a francia vagy olasz, óriási néptömegeket felölelő és elragadtatásba ejtő, vagy a németeknek nagyszerűen rendezett ünnepélyeit, egy kis szomorúsággal gondolnak arra, hogy mennyire nem volt meg bennünk, magyarokban a képesség és készség a nagy tömegeket lelkesítő és összetartó ünnepélyek rendezéséhez.

A falusi, de nagyobb rész a városi ifjúság is, amint az iskolából kikerül, csak elvétve vesz részt ünnepélyeken. Pedig ez a szomorú gazdasági és szociális viszonyok között tengődő és lelkiileg kevésbé gondozott ifjúság ugyancsak rászorul egy kis örömré, felejthetetlen szépségű, szívet-lelket vidító élményre. Ez az ifjúság főként abból a társadalmi rétegből kerül ki, ahol a családi életben is ritkábbak az örömet nyújtó, lázas készülődéssel, tréfás népszokásokkal, ékes rigmusokkal fűszerezett, kedves meglepetésekkel, ajándékozásokkal járó családi ünnepélyek és ha körükben itt-ott a karácsonyt, a névnapot, a születésnapot, az esküvőt, a keresztelőt még megülik, e családi ünnepségek inkább a mértéktelen evés-ivás jegyében, semmint a szülő, a gyermek, testvér, rokon vagy jóbarát közötti szeretet és megbecsülés ápolása érdekében folynak le. Tudjuk nagyon jól, hogy a tömeglakásokon, a társas albérteti szobákban, nyomor és nélkülözés közepette nemcsak a bensőséges családi ünnepek vesztek ki, hanem pusztulóban van maga a családi élet is. Sajnos, a munkanélküliség, a vegetatív életszínvonalat sem biztosító csekély kereset ma már a középosztálybeli családok életét is erősen kikezdte, talán elsősorban azzal, hogy az anya is kenyérkereső munkára kényszerült. És éppen azért, mert látjuk a családi élet pusztulását, emelünk szót a családi ünnepélyek ápolása érdekében. A családi ünnep nem okvetlenül jelent ünnepi lakomát. A népművelő egyesületek vezetőinek feladata ráeszméltetni az ifjúságot a szülők iránt tanúsítandó tiszteletre és szeretetre és az ő feladatuk megtanítani őket arra, hogy a gyermeki szeretetnek és ragaszkodásnak miként adhatnak — a legmostohább anyagi körülmények között is — ünnepélyes kifejezést.

Nevelői szempontból végtelenül fontosnak tartjuk, hogy az iskolán kívüli népművelő egyesületek legalább a legfontosabb egyházi, nemzeti, alkalmi és helyi ünnepélyekben résztvegyenek, és pedig ne csak passzívan, hanem főként a megrendezésben igyekezzenek aktív, cselekvő szerepet biztosítani maguknak.

Megdöbentető, hogy vannak olyan községek, ahol az iskolán kívüli ifjúság, sőt a felnőttek sem rendeznek ünnepélyeket s így a nemzeti érzés ápolására hivatott hivatalos nemzeti ünnepek napjai is a hétköznapi szürke egyhangúságával suhannak tova a már soha vissza nem térő multba.

Számos esetben még megdöbentőbbek maguk az ünnepélyek. Nem egyet láttunk, amelynek műsora és lefolyása szinte megszenstelenítése volt az ünnepnek. Fegyelem, rend, tervszerűen elgondolt műsor nélkül nem lehet felemelő ünnepi hangulatot varázsolni. A rosszul rendezett és elgondolt ünnepélyekről a résztvevők unottan, bosszúsan, fáradtan, kedélytelenül, felüldülés, lelkesedés, öröm és együttérzés nélkül térnek haza. Nagyon jól tudjuk, hogy a mindennapi robotban elfásult, a gondok terhe alatt görnyedő lelkek felüdítése, mosolyra fakasztása nem kis feladat, de tudjuk azt is, hogy ennél hálásabb feladat alig van.

Annak, hogy egy ünnepély a résztvevők lelkét megindítsa és a hétköznapi élet fölé emelje, annak, hogy egy ünnepély a hozzáfűzött célokat elérje, feltételei vannak. E feltételek első csoportja az ünnepélyek műsorára, a második csoportja pedig a rendezés technikájára vonatkozik.

Ami az ünnepélyek *műsorát* illeti, odaadó gondot kell fordítani arra, hogy

a) az egyes műsorszámok *tartalom és stílus tekintetében megfeleljenek* az ünnepély céljának és hangulatának;

b) minden ünnepélynek legyen egy *kiemelkedő száma*, amely az ünnepély célját, jelentőségét méltatja;

c) az egyes műsorszámok *időtartama* — különösen az ünnepi beszéd ne legyen túl hosszú;

d) az egész műsor együttvéve *változatos, színes* legyen.

Ezeknek a szabályoknak szemeltartása mellett nem fog megtörténni az, amit oly sokszor tapasztalunk, hogy egy-egy nemzeti ünnepen kabaré-dalokat adnak elő, vagy hogy a sok műsorszám között elsikkad a lényeg s a végén az ünnepélynek semmi köze sincs az ünnepi alkalomhoz; s nem fog megtörténni az, hogy az unalomba fúló ünnepi szónoklat a résztvevők zsi-bongó lármájába vész el.

A jó műsor összeállítása azonban még korántsem jelenti az ünnepély sikerét. Ha az ünnepi műsort jól állítottuk össze, még jobban kell vigyázni a *szereplők megválasztására*. És ez bizony gyakran igen nehéz és kényes feladat elé állítja az egyesületek vezetőit. Nagyon gyakran látjuk, hogy az egyesületek vezetői ezt a nehéz és kényes feladatot úgy oldják meg, hogy idegen szereplőkkel, gyakran elismert művészekkel adják elő az ünnepély műsorát. Alkalomadtán, példaadásként ennek is megvan a maga létjogosultsága. Nevelői szempontból természetesen sokkal eredményesebb munkát végez az olyan egyesületi vezető, aki az egyesületi tagok sorából szemeli ki a szereplőket és fáradságot nem ismerő munkával, no meg kellő hozzáértéssel tanítja be a szerepeket. Ebből az is következik, hogy egy-egy ünnepély nevelő lehetőségeit annál jobban használjuk ki, minél több egyént vonunk be a műsorba, illetve a rendezésbe. Arra kell törekednünk, hogy lehetőleg mindenkinek része legyen az ünnepély megrendezésében. Természetes, hogy mindenki nem szerepelhet a műsoron. De az ünnepélyek sikerének technikai feltételei is vannak, amelyből mindenki kivetheti a maga részét (teremdíszítés, szövegmásolás, meghívórajzolás, vendégfogadás és kalauzolás, notabilitások felkérése, stb.).

A műsorszámokat és a szereplőket időben kell megválasztani, hogy elegendő idő maradjon a lelkiismeretes készülésre. A szerepek betanításával párhuzamosan kell folynia az ünnepély technikai lebonyolítására irányuló előkészületi munkának is. Csak a legfontosabbakat említjük:

a) biztosítani kell az ünnepély céljainak megfelelő *termet*. Gondoskodni kell, hogy az tiszta, jól szellőztetett, kellemes hőmérsékletű s a díszítés izléses legyen;

b) mindazok, akiket az ünnepélyre *meghívni* akarunk, kellő időben és megfelelő formában értesüljenek az ünnepély helyéről és pontos idejéről, sőt lehetőleg a műsorról is;

c) az egyes műsorszámok lebonyolításához *szükséges kellékek* időben a maguk helyén legyenek;

d) Az egyes műsorszámok közötti *szünet* ne nyúlják túl hosszúra, de viszont ne peregjenek a számok egymás után, hangulatot rontó gyorsasággal;

e) minden *rendezőnek* pontosan meg kell szabni a feladatát és úgy kell kioktatni, hogy azoknak meg tudjon felelni.

Az ünnepély hangulatához tartozik a résztvevők *ruházata* is. Különösen az iskolán kívüli ifjúság körében kell gondot fordítani arra, hogy az ünnepélyeken ne szennyes munkaruhában, piszkosan és fésületlenül jelenjenek meg.

A népművelő egyesületek ünnepei ne legyenek gyakran nyilvánosak. Maradjanak azok olykor zárt, önmaguknak való ünnepélyek. Ilyenkor az ünnepélyek az ünnepi kereteket is nélkülözhetik s a napi foglalkozás rövid megszakításával egy-egy megemlékezésben merülhetnek ki.

Vannak ünnepeink, amelyek jelentőségét és nagyságát csak akkor lehet megfelelő módon kidomborítani, ha az egy községben székelő egyesületek összefognak s közös ünnepély keretében ünneplik meg. Ilyen ünnepek alkalomával az ünnepélyt felvonulás előzheti meg.

Végül rá akarunk mutatni a tisztán kedélynevelő jelentőségű szórakoztató ünnepélyekre, amelyek oly ritkák az ifjúsági egyesületekben. A tréfás-mókás összejöveteleknek csak egyetlen feltétele van: a műsorszámok ne legyenek ízléstelenek.

Novágh Gyula

HOGYAN ÜNNEPELJÜK MEG MÁRCIUS 15-ÉT ?

A magyar kalendárium sok fekete napja közül kipiroslik március havának 15. napja. Nem egyházi ünnep, mégis ünnepnapja a magyarnak: öröm-ünnep a magyar mult sok szomorú napja között. Az 1848-at követő időkben reánk nehezdedő elnyomatás éveiben szívébe kellett rejtenie nemzetünknek 1848 március 15-ének ünnepi hangulatát; mert nyíltan nem adhatott kifejezést érzelmeinek, nem ünnepelhetette meg a magyar lélekbe mélyen belegyökerezett nap évfordulóját. A megbékélés idején, 1867 után nem tiltották ugyan március 15-ének megünneplését, de egy szép napon hivatalos rendelet jelent meg arról, hogy az iskolák *ne március 15-én*, hanem *április 11-én*, az 1848-ban megalkotott törvények szentesítésének évfordulóján ünnepeljenek. De ez az intézkedés sem feledtette a nemzettel március 15-ének emlékét. Az iskolák éppúgy, mint a hazafias érzésű egyesületek, testületek a rendelkezés ellenére is megemlékeztek erről a napról. A világháború után a törvényhozás nyilvánította nemzeti ünneppé és piros betűkkel iktatták a magyar ember naptárába.

Ünnepel is ezen a napon minden magyarul érző szervezete ennek a hazának: községek, iskolák, egyesületek, másféle alakulatok, köztük elsősorban a magyar népművelés szervezetei. Megemlékeznek erről a napról idegenbe szakadt véreink is. Csak elszakított országrészeink magyarsága nem ünnepelhet nyíltan. Szívébe kell rejtenie érzelmeit. Várnak és bizakodnak a Himnusz és Szózat hitével, hogy Isten megáldja őket és eljön, mert el kell jönnie a jobb kornak, amikor — miként felvidéki testvéreink — boldogan borulhatnak mindnyájunk édesanyja: a magyar haza kebelére.

Mi, itthonlevők, nyíltan megvallhatjuk érzelmeinket, nyíltan felidézhetjük a nagy idők emlékét. A magyar tavasz e gyönyörű, szívet pezsdítő napjának megünneplésére vonatkozólag akarunk e helyen néhány gondolatot közölni.

Tapasztalatból tudjuk, hogy sok községben külön-külön ünnepélyekkel hódolnak az egyes szervezetek március 15-e emlékének. Külön ünnepelnek az iskolák, külön ünnepet rendez egy-egy egyesület, testület s néha maga a község is. Ez a szertetagozódás merő ellentétben áll március 15-e eszmei tartalmával. Március 15-e nemcsak a szabadság megszületésének, hanem az